

Jaarplan 2025 Adviesraad Sociaal Domein Heerde

22 januari 2025

Inhoudsopgave

Inleiding	pag. 3
Wat is het sociaal domein	pag. 4
De adviesraad sociaal domein	pag. 4
Missie en visie	pag. 4
Werkwijze	pag. 5
Vraagstukken binnen het sociaal domein	pag. 6
Opdrachten voor gemeenten	pag. 6
Sociaal maatschappelijke ontwikkelingen en vraagstukken	pag. 8
Prioriteiten 2025 (en uitvoeringsprogramma's)	pag. 9
Kijken naar mogelijkheden	pag. 10
Tot slot	pag. 11

Inleiding

Wij zijn de Adviesraad Sociaal Domein Heerde: Liesbeth, Johan, Gerrie, Ina, Jan, Hotze, Christien en Rob (voorzitter). Als adviesraad brengen we het inwonersperspectief binnen bij de gemeente. Samen hebben we allerlei netwerken binnen het sociaal domein en halen we signalen op bij (kwetsbare) inwoners. We staan in verbinding met de gemeente en delen onze signalen door middel van een gevraagd of ongevraagd advies. Dit advies kan gaan over thema's als zorg, dementie, eenzaamheid, jongeren, vitaliteit, meedoen of de inzet van vrijwilligers.

Ons doel is niet enkel om te adviseren over beleidsstukken van de gemeente. Volgens ons is het interessanter en waardevoller om vanuit **vraagstukken** de discussie te voeren met elkaar en de gemeente. Daarom schetsen we in dit jaarplan eerst (kort) de belangrijkste vraagstukken binnen het sociaal domein die betrekking hebben op onze gemeente. Graag denken we met de gemeente mee, al aan de voorkant van het proces.

Een ander uitgangspunt van ons als adviesraad is dat we niet alleen adviseren vanuit problemen die (kwetsbare) inwoners van de gemeente Heerde aangaan, maar dat we samen met de gemeente kijken naar bewegingen die mogelijk zijn om te komen tot een (meer) zorgzame samenleving. Dit is meer dan ooit tevoren nodig, omdat er schaarste is aan middelen en menskracht.

In dit jaarplan kijken we vooruit, zoeken we de verbinding met inwoners, elkaar en de gemeente en onderzoeken we wat goed gaat én waar kansen liggen om te verbeteren. We brengen prioriteiten aan voor 2025, omdat we simpelweg niet alles tegelijk kunnen oppakken, qua menskracht en energie. We zijn een groep betrokken vrijwilligers en prioriteiten stellen helpt ons om ook met plezier onze rol als adviesraadsleden in te blijven vullen.

Wat is het sociaal domein?

Onder het sociaal domein verstaan we alles wat te maken heeft met de zorg en ondersteuning van inwoners met een hulpvraag. Het gaat hier in het bijzonder om inspanningen die de gemeente verricht rondom werk, participatie, zorg, jeugd, onderwijs en inburgering. Ook gaat het om alle aanverwante taken. Denk aan leerlingenvervoer, schuldhulpverlening, het handhaven van de leerplicht en het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten. Het sociaal domein gaat over wat iedere inwoner nodig heeft om te kunnen ontmoeten, wonen, (samen)leven, werken en om mee te kunnen doen in de breedste zin van het woord.

De Adviesraad Sociaal Domein

De Adviesraad Sociaal Domein Heerde (ASD Heerde) bestaat uit 8 tot 12 deskundige leden, met allemaal eigen netwerk, expertise en kennis van thema's binnen het sociaal domein. Bij alles wat we doen en adviseren denken we steeds vanuit het inwonersperspectief.

We adviseren de gemeente (het college van B&W) gevraagd en ongevraagd over beleid(svoornemens), over de uitvoering en evaluatie van beleid. Vanzelfsprekend hebben we signalen uit de samenleving nodig om een gevraagd of ongevraagd advies te geven. Daarom leggen we zelf actief contact met inwoners die ervaringen hebben met gemeentelijke voorzieningen. Op deze manier spelen we een belangrijke rol in de beleidsvorming binnen het sociaal domein. We dragen er aan bij dat beleid beter is afgestemd op de inwoners van Heerde. Het uitgebrachte advies kan door de gemeenteraad mee worden genomen in haar afweging om tot goede besluiten te komen. De ASD Heerde neemt een onafhankelijke positie in en heeft geen enkel politiek belang.

Missie

De gemeente Heerde beschrijft in het [kaderdocument Sociaal Domein 2022-2027](#) als missie: 'In Heerde werken we samen en kijken we naar elkaar om. Inwoners leiden zelf of met de inzet van anderen een gezond en veilig leven. Waar nodig biedt de gemeente hierbij passende ondersteuning'. Als adviesraad is het onze missie dat de inwoners die ondersteuning nodig hebben zich écht gezien en gehoord voelen. Dit doen we vanuit de intrinsieke motivatie om bij te dragen aan een leefbare en inclusieve samenleving voor alle inwoners.

Visie

De ASD Heerde vormt door middel van gevraagde én ongevraagde adviezen een schakel tussen de leef- en belevingswereld van de inwoners van Heerde en het gemeentebestuur, bij vraagstukken die spelen binnen het sociaal domein. We willen bijdragen aan een inclusieve zorgzame en veilige samenleving, waarin iedere inwoner de kans krijgt om zich te ontplooien en deel te nemen.

Werkwijze

De ASD Heerde brengt haar kennis en opgedane signalen in door middel van gevraagde en ongevraagde adviezen. Op constructieve (kritische) wijze denken we mee in de totstandkoming en de uitvoering van beleidsontwikkelingen. Dit doen wij als leden vanuit:

- vakinhoudelijk specialisme
- eigen ervaring / ervaringsdeskundigen
- input van de inwoners (of diens vertegenwoordigers) op het gebied van jeugd, Wmo en/of participatie.

Uitgangspunt hierbij is de integrale aanpak van maatschappelijke vraagstukken. We gaan uit van een integraal mensbeeld en van een integrale benadering, waarbij niet de beperking, maar de groei, ontwikkeling en het meedoen voorop staat. We stimuleren de mogelijkheden van zelforganisaties en informele zorg en geven ruimte aan eigen initiatieven. De vraag van de inwoner staat hierbij centraal; waar wil hij of zij aan werken en wat heeft hij nodig om mee te kunnen doen.

Vraagstukken binnen het sociaal domein op gemeentelijk niveau

Hieronder brengen we in kaart wat de belangrijkste vraagstukken zijn binnen het sociaal domein. Van daaruit kunnen we kijken waar onze prioriteiten liggen voor komend jaar. Deze vraagstukken hebben invloed op het leven van (kwetsbare) inwoners van de gemeente Heerde, op het beleid van de gemeente én de vraagstukken hebben onderling invloed op elkaar.

Grote vraagstukken voor gemeenten

- Groter beroep op maatwerkvoorzieningen;
- Eigen kracht en redzaamheid worden overschat (bij de gemeente zie je dat in het gesprek tussen overheid en inwoners al ontstaan);
- Niet iedereen wordt bereikt (de meest kwetsbare inwoners krijgen de minste en minst passende hulp of zien soms af van hulp);
- Groter beroep op (brede) sociale basis;
- Stijgend gebruik, stijgende kosten (financiële houdbaarheid) en menskracht ontbreekt (mismatch tussen vraag en aanbod, (drie)dubbele vergrijzing);
- Juridische houdbaarheid (stortvloed van jurisprudentie: wat valt nu onder de Wmo, etc. Rechters doen zoveel uitspraken, dat gemeenten het niet kunnen bijhouden en is niet allemaal uitvoerbaar);
- Samenleving nog niet inclusief;
- Integraal werken komt niet goed van de grond (enorm complex en een ideaal dat niet haalbaar is/blijkt);
- Gemeentelijke uitvoeringskracht is beperkt, terwijl taken/verantwoordelijkheden groter worden.

Opdrachten voor gemeenten

Naast al deze vraagstukken heeft de gemeente ook enkele opdrachten (o.a. vastgelegd in akkoorden) die tot haar verantwoordelijkheid behoren. De landelijke overheid stimuleert de gemeenten om grip te krijgen op het sociaal domein:

- Integraal Zorg Akkoord (toekomstbestendige zorg, onder meer verbinding sociaal domein en medisch domein);
- Gezond en Actief Leven Akkoord (preventie, gezondheid en een stevige sociale basis, sociale basis = omzien naar elkaar, over autonoom kunnen leven met eigen regie en het netwerk als basis);
- Hervormings-/samenwerkingsagenda Jeugd (onder meer beperken reikwijdte, focussen aanpak op oorzaken etc.);
- Nationaal Programma Leefbaarheid en Veiligheid (NPLV);
- Programma Wonen, Ondersteuning en Zorg voor Ouderen (WOZO);
- Aanpak geldzorgen, armoede en schulden;
- Toekomstscenario Kind- en Gezinsbescherming;

- Doordecentralisatie van Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang;
- Opvang vluchtelingen en plaatsing vergunninghouders;
- Herzieningen Participatiewet.

Je kunt deze akkoorden zien als manieren om te zorgen dat zaken beheersbaar blijven.

Financiële situatie gemeenten

Vanaf 2027 treedt er een nieuwe systematiek in werking dat gevolgen heeft voor inkomsten van de gemeente. Het jaar 2026 wordt het zogenaamde 'ravijnjaar' genoemd. In dat jaar stopt de huidige systematiek. De ene gemeente heeft meer reserves dan de andere gemeente om het ravijnjaar te overbruggen. Het is zinvol om met de gemeente in gesprek te gaan hoe de situatie is in Heerde en welke rol wij hierin als adviesraad willen nemen.

Sociaal maatschappelijke ontwikkelingen en vraagstukken

Naast de vraagstukken die echt 'op het bord' liggen van de gemeente, spelen ook sociaal maatschappelijke ontwikkelingen in de samenleving een rol in het leven van (kwetsbare) inwoners van de gemeente Heerde. Denk aan langer thuis moeten blijven wonen, de vergrijzing, personele problemen in de zorg, eenzaamheid, dementie, schulden en armoede of individualisering. Ook hier zijn we ons als adviesraad van bewust.

Met dit in het achterhoofd hebben we als adviesraad een vertaalslag gemaakt naar onze eigen gemeente. Wat zijn de belangrijkste vraagstukken (uitdagingen) waar de gemeente en de samenleving de komende jaren mee te maken krijgt? Wat betekenen deze ontwikkelingen en vraagstukken voor de (kwetsbare) inwoners? Een deel van deze vraagstukken zijn te zien in dit diagram:

Prioriteiten voor 2025

Bij het vaststellen van onze prioriteiten voor 2025 hebben we goed gekeken naar het Kaderdocument Sociaal Domein 2022-2027 van de gemeente en de uitvoeringsprogramma's die hierbinnen beschreven zijn. Deze uitvoeringsprogramma's zijn een mooie 'kapstok' voor ons om met de gemeente én met onze netwerken het gesprek te voeren. Waarbij wij als adviesraad continue vanuit het inwonersperspectief kijken naar beleid en plannen.

Als adviesraad hebben we voor 2025 twee vraagstukken geformuleerd die volgens ons – gezien vanuit kwetsbare inwoners – de meeste prioriteit hebben. We zetten ons eigen netwerk in om signalen te ontvangen van inwoners die te maken hebben met deze vraagstukken. En samen met de gemeente willen we kijken naar bewegingen die nodig zijn om antwoord te geven op deze vraagstukken:

1. Inwoners die met meerdere problemen tegelijk te maken hebben: schulden, taalachterstand, een beperking, eenzaamheid, uitsluiting, weinig netwerk, fysieke en mentale problemen, weinig zingeving ...

Dit zijn inwoners die op meerdere vlakken kwetsbaar zijn (gestapelde problemen) en hierdoor moeilijk mee kunnen doen in de samenleving.

- Hoe krijgen we zicht op deze groep? (aantallen)
- Hoe organiseren we passende hulp voor hen?
- Hoe houdt deze groep zoveel mogelijk eigen regie, zodat ze minder kwetsbaar worden?

2. Jongeren (in ontmoeting)

- Hebben we zicht op de mentale gezondheid van jongeren en of en hoe zij te maken hebben met verslaving, eenzaamheid, piekeren, ...?
- Hoe kunnen we hun leefomgeving op een positieve manier versterken (denk aan ontmoetingsplekken)?

Bij beide thema's willen we ook nadenken hoe we de samenleving in haar kracht zetten om ook een rol te hebben in het oppakken van deze vraagstukken. Zijn er vrijwilligersorganisaties die hierbij kunnen aanhaken, wat is de rol van de dorpskernen en welke actieve inwoners kunnen we betrekken?

Relatie met thema's uit uitvoeringsprogramma's

Als we kijken naar de uitvoeringsprogramma's van de gemeente, dan zien we diverse thema's die duidelijk aansluiten bij de twee vraagstukken die we hierboven hebben beschreven:

1. Ouderen en jongeren (uitvoeringsprogramma 3 'Benut de kracht van de samenleving')
2. Dementie (uitvoeringsprogramma 5 'Veilig en leefbaar')
3. Gezondheid (fysiek en mentaal) (uitvoeringsprogramma 4 'Gezondheid als basis')
4. Nieuwkomers (uitvoeringsprogramma 6 'Gelijke kansen')

Onze ambitie voor 2025 is om de gemeente te vragen ons langs deze thema's mee te nemen in hun voortgang op de uitvoering van hun beleid. In hoeverre worden ambities behaald? Op welke manier en wat betekent dit voor (kwetsbare) inwoners? Wat wordt er op dit gebied verwacht van de adviesraad?

Kijken naar mogelijkheden

Een belangrijk speerpunt van ons als adviesraad is, is dat we willen kijken naar mogelijkheden. We zijn ons ervan bewust dat we te maken hebben met bijvoorbeeld de vergrijzing, schaarste in geld en menskracht en dat uitvoeringskracht onder druk staat. Juist daarom willen we met de gemeente meedenken over bewegingen naar een zorgzame samenleving en houdbare zorg en ondersteuning. Onderstaande tabel geeft hierbij houvast:

Verleden	Toekomst
Van werken vanuit de korte termijn...	naar werken vanuit een lange termijn (visie op de organisatie van zorg en ondersteuning)
Van een open eind gedachte...	naar meer doen met minder en dingen terugleggen bij de samenleving
Van preventie als ondergeschoven kindje...	naar het hart van het beleid
Van experimenteren...	naar alleen doen wat zeker gaat werken (uitvoerbaarheid van beleid)
Van schotten...	naar ontschotten (zowel binnen als buiten de gemeente)
Inwoners denken niet alleen mee...	maar inwoners en maatschappelijke organisaties vanaf het begin betrekken en ze dingen laten oppakken
Van gemeente (professioneel)...	naar gemeenschap (informeel en zelfzorg): meer inzet van vrijwilligers, actieve inwoners, buurten, kernen en wijken
Van individueel...	naar collectief/samen
Van exclusief...	naar inclusief (hoe worden wijken inclusief en kijken inwoners naar elkaar om?)
Van problematiseren...	naar normaliseren (minder stigma op 'cliënt zijn')
Van zorg...	naar welzijn (wat is een zorg- of welzijnsvraagstuk?)
Inzet van ervaringsdeskundigen...	Naar peer support (mensen met dezelfde ervaringen zoeken elkaar op en bieden elkaar ondersteuning)
Van systeemdenken...	Naar menselijke maat

Tot slot

Dit jaarplan is niet in beton gegoten, maar geeft wel heel duidelijk aan hoe wij als adviesraad in verbinding willen staan met de gemeente en (kwetsbare) inwoners in 2025. Heel graag zijn we een luisterend oor voor inwoners die niet (altijd) mee kunnen komen en die een steuntje in de rug kunnen gebruiken. Bij alles wat we doen en adviseren staat het perspectief van deze inwoners voorop.

Ons doel voor 2025 is ook om nog beter zichtbaar te worden bij de inwoners van Heerde. We gaan onze website optimaliseren en worden ook zichtbaar op social media. Zodat de inwoners van Heerde nog beter zien wie we zijn, hoe ze signalen met ons kunnen delen en wat onze toegevoegde waarde is. We hopen dat alle inwoners van Heerde zich uitgenodigd voelen om signalen met ons te delen, zodat wij impact kunnen maken en beleid binnen het sociaal domein nog beter aansluit op inwoners.